

Informasjonsskriv om forskningsprosjekt

Race, identity, exclusion and belonging in higher education: Personal narratives

Denne studien utføres for å få bedre forståelse av hvordan folk som kan oppfattes som annerledes eller ikke-hvite / ikke-norske kan oppleve tema knyttet til rase og rasialisering i sitt hverdagsliv. To norske universiteter utgjør konteksten for datainnsamlingen. Vi ønsker å utforske de personlige narrativene til studenter, professorer, administrativt ansatte og servicepersonale for å gi rom og stemme til fortellinger som ikke vanligvis høres eller sees.

For å gjennomføre prosjektet ønsker vi å invitere studenter og ansatte ved Universitetet i Bergen og Oslo til å delta i et intervju. Du kan delta i studien dersom du:

- Opplever at nordmenn oppfatter deg som "ikke norsk" på grunn av hudfarge eller ansiktstrekk (før de har vært i kontakt eller snakket med deg)
- Har norsk som morsmål eller snakker flytende (eller nær flytende) norsk
- Oppfatter Norge som ditt nåværende og framtidige bosted
- Er student, vitenskapelig ansatt, administrativt ansatt, eller jobber med service eller vedlikehold på Universitetet i Bergen eller Universitetet i Oslo

Hvorvidt du er norsk statsborger eller ikke, er ikke av betydning for dette prosjektet.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Dersom du tar kontakt med oss sender vi deg et kort skjema som vi ønsker å få returnert for å være sikker på at du passer inn i forhold til de kriteriene vi har satt for deltakelse. Dersom du fyller kriteriene kan du bli kalt inn til intervju. Intervjuet vil vare fra 60-120 minutter, avhengig av hvor mye du har å fortelle. Vi vil be deg til å begynne med å reflektere over hva du kan huske av opplevelser der du oppfattet at du ble sett på som annerledes (eller du følte deg annerledes) på grunn av hudfarge, etnisitet, nasjonalitet, språk eller religion. Videre vil vi be deg å fortelle om disse opplevelsene. Noen informanter kan også bli kontaktet etter intervjuet dersom vi trenger avklaring i forhold til noe av det som ble sagt under intervjuet.

Studien er en del av et større prosjekt som også omfatter en studie av klasseromsdiskurser (forelesninger og seminar) omkring rase og rasialisering i høyere utdanning. På bakgrunn av eksisterende forskning på feltet forventer forskerne at rase og rasialisering vil bli omtalt implisitte heller enn eksplisitt, og at tema som innvandring, religion og nasjonalitet er felt der slike problemstillinger vil bli adressert. Fordi rase er et ikke-adressert, eller taust tema i Norge mener vi det er viktig å synliggjøre/ historier til folk som i Norge oppfattes som annerledes på grunn av hudfarge, rasemessige trekk eller rase. Slike historier representerer en viktig stemme i forhold til implisitte diskusjoner om annerledeshet og tausheten omkring rase som tema.

Rasebegrepet er et sterkt eksempel på makten som ligger i språket når det gjelder å konstruere den sosiale og materielle verden vi lever i. Til tross for at rase ikke er meningsfullt forstått som et biologisk begrep er det ingen tvil om at det gjennom språket bidrar til å forme måten vi erfarer og forstår verden på. Man ser det gjenspeilet i alt fra rettferdiggjøring av folkemord og utnyttelse, til materielle forskjeller i forhold til bolig, jobb og utdanning, og til opplevd solidaritet, handlingrom og rom for kreativ utfoldelse. Det å utvikle kritiske måter å forstå hvordan vi tenker på og med rase som kategori og hvordan dette bidrar til å forme vår samhandling og livsutfoldelse, blir derfor svært viktig. Vi er spesielt opptatt av hvordan

deltakerne i prosjektet forteller sine personlige historier av opplevd inkludering, ekskludering, identitet og tilhørighet på universitetet.

Hvorfor kan klasserom og kollegafellesskap innenfor høyere utdanning forstås som et slags "laboratorium" der slike tema kan utforskes? Det eksisterer en del forskning omkring hvordan rase og rasialisering omtales og oppleves i skolesystemet og utdanningspolitikken, men det er gjort lite eller ingen ting omkring dette temaet innenfor høyere utdanning. Universitetene er videre viktige fordi ideer som utvikles og modnes her senere spres til og bidrar til å forme samfunnet som helhet. Studenter er en del av demokratiet, de vil besette viktige posisjoner i framtiden, og akademikere bidrar til den offentlige samtalen. Norge er et interessant case av to grunner. Det er, som et av de siste landene i Europa, i ferd med å transformeres til et flerkulturelt samfunn. Videre har Norge på grunn av sin økonomiske posisjon vært beskyttet fra nedgangstidene som har rammet resten av Europa. Dette betyr at det går an å studere og forstå hvordan rase og rasialisering –og deres tilknytning til trusler om masseinnvandring, blir konstruert under forutsetninger som er relativt lite prekære og med lavt stressnivå.

Antropologen Marianne Gullestad (2006, s. 9) beskriver rasetenkning som "en måte å tenke og føle på der rase enten implisitt eller eksplisitt blir oppfattet som relevant". I intervjuer med hvite unge franskmenn fant Jugé (2009) at rasisme ble oppfattet som et individuelt problem, og at intervjuobjektene oppfattet sin 'hvithet' kun som en fysisk attributt uten noe sosialt relevant meningsinnhold. Samtidig brukte de mange termer som ikke i utgangspunktet formidlet noen rasemessig mening, men som i en sosial, historisk og juridisk kontekst avslørte at det å være fransk er det samme som å være hvit. En detaljert analyse av kulturell og strukturell rasisme i Sverige (Pred 2010) bidrar til å synliggjøre av hvordan hverdagsrasisme, gjerne verken navngitt eller omtalt, bidrar til å forme livserfaringer. Det er med andre ord mange måter å snakke om rase, eller bygge på rasetenkning uten å snakke om rase direkte. I Norge er diskursen rundt innvandring (Phelps et al. 2010), og integrering av innvandrere (Hagelund, 2002) beskrevet som rasemessig kodet, og begrepet innvandrer blir gjerne brukt kun om rasialiserte personer (Hernes og Knudsen 1990). Den offentlige og politiske diskursen om rase har også et kjønnsaspekt. Likestilling blir sett på som en manifestasjon av det nasjonale idealet om likhet (Gullestad 2006). I de mest høylytte diskusjonene blir rase og kjønn koblet i tema som muslimske kvinners bruk av burqa og tvangsekteskap vs arrangerte ekteskap blant innvandrere fra Afghanistan, Pakistan og Irak (Hagelund 2002, Razack 2004). I denne studien vil vi bruke kritisk raseteori (Critical Race Theory: Bell 2004, Harris 1993, Ladson-Billings 1998) og diskursanalyse for å analysere klasseromsdiskurs og for senere diskusjon av funnene fra analysen.

Studien gjør diskurser rundt rase og rasialisering i universitetskonteksten til gjenstand for offentlig debatt. Dette kan bidra til å skape en offentlig diskusjon omkring hvordan tema som er knyttet til rase og rasialisering blir håndtert i Norge. Videre hvordan dette har innflytelse direkte og indirekte, positivt og negativt på individer og på samfunn. Forskerne vil diskutere funnene i relasjon til den bredere diskusjonen omkring rase og rasialisering.

Helt konkret vil en eller flere av forskerne gjennomføre enkelt intervjuer på fra 60-120 minutter med hver enkelt informant. Deltakerne vil bli bedt om å tenke gjennom erfaringer / opplevelser de har hatt og de vil deretter bli bedt om å fortelle intervjuer om disse erfaringene. Deltakerne vil inkludere studenter, professorer, administrativt ansatte og service ansatte på Universitetene i Oslo og Bergen.

For mer informasjon, kontakt en av forskerne som er involvert:

Yael Harlap, PhD
Førsteamanuensis, Institutt for Pedagogikk
Christiesgate 13.
yael.harlap@uib.no, Tlf: 942 13 004

Hanne Riese, PhD
Førsteamanuensis, Institutt for Pedagogikk
Christiesgate 13.
hanne.riese@uib.no, Tlf: 55 58 88 66

References

Bell, D. (2004). *Silent covenants: Brown v. Board of Education and the unfulfilled hopes for racial reform*. New York: Oxford University Press.

Gullestad, M. (2006). *Plausible prejudice: Everyday experiences and social images of nation, culture and race*. Oslo: Universitetsforlaget.

Hagelund, A. (2002) Problematizing culture: Discourses on integration in Norway. *Journal of International Migration and Integration*, 3(3-4), 401-415.

Harris, C. (1993). Whiteness as property. *Harvard Law Review*, 106(8), 1709-1791.

Hernes, G. & Knudsen, K. (1990). Svart på hvitt. *Rapport 109*. Oslo: FAFO.

Jugé, T.S. (2009). *Racism in France: The civilizing mission of whiteness*. Doctoral dissertation, Pasadena City College.

Ladson-Billings, G. (1998). Just what is critical race theory and what's it doing in a nice field like education? *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 11(1), 7-24.

Phelps, J.M., Blakar, R.M., Carlquist, H.E.N. & Rand-Hendriksen, K. (2011). Symbolic boundaries and ideology in the Norwegian multicultural society: A longitudinal study of public discourse. *Journal of Community and Applied Social Psychology*, DOI: 10.1002/casp.

Pred, A.R. (2000). *Even in Sweden: Racisms, racialized spaces, and the popular geographic imagination*. Berkeley: University of California Press.

Razack, S.H. (2004). Imperilled Muslim women, dangerous Muslim men and civilized Europeans: Legal and social responses to forced marriages. *Feminist Legal Studies*, 12, 129-174.